

پژوهشگاه نیرو

Niroo Research Institute

کد ثبت پروژه: NRI-CPBH۰۱

سیاستگذاری در مسیر تامین برق مطمئن و پایدار

«توصیه‌هایی در مسیر اصلاحات اقتصادی»

توصیه‌های سیاستی راهبردی

DOI:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سیاست‌گذاری در مسیر تامین برق مطمئن و پایدار

(توصیه‌هایی در مسیر اصلاحات اقتصادی)

توصیه‌های سیاستی راهبردی

پژوهشگاه نیرو

پژوهشکده مطالعات سیاست‌گذاری و حکمرانی

گروه اقتصاد

مرداد ماه ۱۴۰۳

کد گزارش- ویرایش: CPBH ۰۱

DOI:

ایران. وزارت نیرو. پژوهشگاه نیرو. گروه اقتصاد.

سیاست گذاری در مسیر تامین برق مطمئن و پایدار، توصیه‌هایی در مسیر اصلاحات اقتصادی، تیرماه ۱۴۰۳

۹۷ صفحه: متن

۱. نام و نام خانوادگی همکاران پروژه: این گزارش به اهتمام پژوهشگران گروه اقتصاد پژوهشگاه نیرو و همکاران ایشان تهیه شده است. فهرست کامل پژوهشگران همکار برای هر بخش، در گزارش تخصصی ذی‌ربط درج شده است.
۲. نام و نام خانوادگی مجری پروژه: دکتر کیومرث حیدری
۳. واژه‌های کلیدی: سیاست‌گذاری، تامین برق، پایداری، حکمرانی، اصلاحات، اقتصاد برق، رقابت، تنظیم‌گری، گذار انرژی
۴. عنوان گزارش: سیاست‌گذاری در مسیر تامین برق مطمئن و پایدار، توصیه‌هایی در مسیر اصلاحات اقتصادی،
۵. نام ویراستار: مسعود کسرائی، پویان کیانی

انتشارات پژوهشگاه نیرو

گروه اقتصادی

کلیه حقوق قانونی این اثر متعلق به پژوهشگاه نیرو است.

نشانی: تهران، شهرک غرب، انتهای بلوار شهید دادمان، پژوهشگاه نیرو، کد پستی: ۱۴۶۸۶۱۳۱۱۳

تلفن: ۸۸۰۷۹۴۰۱-۹

نمابر: ۸۸۰۷۸۲۹۶

وبگاه: www.nri.ac.ir

نظرات و پیشنهادات (پست الکترونیک): energyeconomics@nri.ac.ir

بسمه تعالی

شماره:

تاریخ:

پیوست:

پژوهشگاه نیرو

توصیه های سیاستی راهبردی

- در تشخیص و انطباق صلاحیت مدیران سطح حکمرانی، علاوه بر توانایی تشخیص مسائل و تجویز راهکار (صلاحیت کارشناسی)، می بایست به دنبال نشانه های توانمندی در پیاده سازی (حلقه ی سوم بوعلی سینا) راه حل ها در ایشان بود.
- ویژگی های حکمران با کفایت را می بایست از تحلیل برق به عنوان یک کالای اقتصادی، تعقیب مسیر عرضه و تقاضای آن و شناسایی حفره ها و حوزه هائی استخراج کرد که بدون حضور و ایفای نقش حکمران، خیر اجتماعی قربانی نفع شخصی خواهد شد.
- برای پرهیز از استمرار معضل فعلی ناترازی برق، دو اقدام راهبردی لازم است:
 - اول، طراحی مکانیزمی که معادل ظرفیت ایجاد شده، سند (بلیط) ایجاد شده و پایش دقیق نسبت به اینکه مازاد بر ظرفیت، انشعاب بی پشتوانه به متقاضی واگذار نشود.
 - دوم، بازتنظیم چرخه سرمایه گذاری در صنعت برق به گونه ای که رویت علائم کمبود در ظرفیت های تولید برق، بر اساس تثبیت کننده های خودکار، منجر به حرکت خودکار به سمت سرمایه گذاری و ظرفیت سازی شود.
- با توجه به نشانه های موجود ضروری است نسبت به روند رو به رشد دو استعداد محیط فعلی کسب و کار یعنی حرکت به سمت انتخاب مدیران بنگاه های برق، بر مبنای گرایش های مبتنی بر مفهوم "خودی" و "غیر خودی" (در مقابل برخورداری از صلاحیت های حرفه ای) از یک سو و دارا بودن ظرفیت لحاظ پارامترهائی مانند ظرفیت استخدام هنگام استخراج مشخصات یک تجهیز معین (مانند پست برق یا نیروگاه)، از حساسیت لازم برخوردار بود.
- برای ارتقاء کارآمدی محیط کسب و کار ضروری است حقوق مالکیت و الزام به رعایت آن، به قواعد مستحکم متعهد کننده (عمدتا برای لایه حکمرانی) تبدیل شوند.

- مجوزها، از یک سو یک ابزار مفید اعمال حاکمیت و از یک سو و در عین حال واجد پتانسیل بازدارندگی در مسیر راه اندازی یک کسب و کار جدید، محسوب می شوند. نهاد حاکمیت موظف است در مورد اجتناب از قربانی کردن خیر عمومی در مقابل منفعت شخصی (فساد) اطمینان حاصل کند. برای این منظور چرخه صدور مجوز می بایست بازبینی و تصحیح شود.
- معماری بازار باید به گونه‌ای باشد که در مجموع ضمن انعطاف‌پذیری برای توافقات اختیاری فعالان سمت عرضه و تقاضا، مشمول سرکوب قیمت نشود. به عبارت دیگر، لاقلاً یک راه انعطاف‌پذیر برای تخلیه مقررات سرکوبگر وجود داشته باشد. برای این منظور می بایست ویژگی "تثبیت کننده خودکار" بازار ظرفیت را فعال کرد.
- برای اصلاح یارانه‌ها:
 - اصلاح هزینه‌های برقراری انشعاب و تقویت بازار گواهی ظرفیت، ضمن تاثیرگذاری جدی بر سرمایه‌گذاری جدید و رفع ناترازی، دارای کم‌ترین آثار اجتماعی است
 - در بخش خانگی، می بایست معیار فعلی و معروف به الگوی مصرف بازبینی شود. در همین ارتباط برای سازگار کردن شیوه‌های جاری با سیاست‌های ابلاغی حوزه انرژی و اصلاح الگوی مصرف می بایست ضمن تعریف یک معیار جدید (حداقل نیاز یک خانوار نوعی)، در کنار الگوی تعریف شده فعلی، در مورد اولی (با هدف حمایت از خانوارهای آسیب‌پذیر و حصول اطمینان از امکان مصرف انرژی تا پوشش حداقل نیاز) قیمت‌های حمایتی اعمال شده اما در مورد سطح دوم صرفاً حصول اطمینان از امکان تأمین آن (با قیمت‌های اقتصادی) مورد توجه باشد.
 - در بخش کشاورزی، سازگارسازی ملاحظات آب و کشاورزی و یارانه‌های انرژی در اولویت است. به این معنی که استمرار قیمت‌های یارانه‌ای به‌ویژه در مورد مصادیق شیوه‌های ناسازگار با الگوی کشت، برداشت‌های غیرمجاز، مصرف مازاد بر پروانه و ... تعارض در سیاست‌گذاری بوده و قابل دفاع نیست.
 - در بخش عمومی، به جز موارد خاص، اصولاً اعمال قیمت‌های یارانه‌ای، اعطای تخفیف به دستگاه‌های دولتی و اجرائی برخوردار از بودجه عمومی بوده و هیچ هدف مفیدی را تعقیب نمی‌کند.
 - در بخش صنعت، اصلاح قیمت، با امکان تداوم برخی حمایت‌ها به روش یارانه متقاطع، می تواند ضمن بهبود وضعیت اقتصاد برق و امنیت عرضه برق از خسارت‌های معنی‌دار ناشی از تحمیل برنامه‌ریزی شده کمبود اجتناب نماید.
- مکانیزم دولت محور موجود تجارت خارجی برق را می بایست با مکانیزم متکی به بازرگانی غیر دولتی جایگزین کرد. این کار از طریق برگزاری مزایده واگذاری حق عبور در نقطه صفر مرزی میسر است.
- ایران، به عنوان یک کشور برخوردار از منابع فسیلی، می بایست در دوران گذار انرژی، زنجیره عرضه انرژی تجدیدپذیر (در قالب جلب سرمایه‌گذاری خارجی در احداث تاسیسات تجدیدپذیر) را تقویت و از آن طریق سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در تولید برق را گسترش دهد.